

**Beata Righesso z Polonia 82,
Stowarzyszenia francusko-polskiego w departamencie Tarn-et-Garonne (Francja)**

Powrót czy emigracja?

Departament Tarn-et-Garonne w południowo-zachodniej części Francji jest najmniejszym departamentem w tym kraju i ekonomicznie niezbyt bogatym. Głównym sektorem ekonomicznym, zatrudniającym jest tu rolnictwo.

W tym właśnie sektorze zatrudnianych jest wielu **polskich pracowników sezonowych**. Stanowią oni najliczniejszą grupę społeczną składającą się na Polonię tego departamentu.

Pracownicy sezonowi (Powrót?)

W ostatniej dekadzie liczba osób przyjeżdżających do pracy sezonowej przy zbiorach owoców i warzyw, tylko w departamencie Tarn-et-Garonne osiągnęła ponad 3 tysiące (Jest to liczba z roku 2008, kiedy jeszcze kontrakty zawierane były przez Office de Migration Internationale OMI w Paryżu i Warszawie). Niektórzy pracownicy sezonowi przebywają we Francji przez 8-9 miesięcy w roku (od połowy maja do połowy listopada i od stycznia do marca). Polacy zatrudniani są również przy przycinaniu drzew owocowych, przy sadzeniu warzyw, transporcie i innych pracach w ciągu całego roku. Stanowią więc dużą grupę dobrze pracujących robotników sezonowych. W wielu gospodarstwach większość zatrudnionych to Polacy, przez co w coraz większym stopniu wpływają oni na wyniki osiągnięte przez producentów owoców i warzyw w tym regionie, a więc także na ich pomyślność. Ogólnie rzecz biorąc polscy pracownicy sezonowi spotkali się z bardzo przychylnym i serdecznym przyjęciem ze strony pracodawców. W większości przypadków ich relacje są dobre, czasem przyjacielskie.

Codziennie życie i praca wiążą się jednak niekiedy z trudnościami. Podstawowym problemem jest **słaba znajomość języka francuskiego**, często tęsknota za bliskimi.

Podkreślają oni jak ważną jest dla nich pomoc i wsparcie osób z polskimi korzeniami, mieszkających tutaj na stałe, znających język francuski. Jest ona bardzo ważna w **kontaktach z różnymi instytucjami (tłumaczenia dokumentów), w sytuacjach losowych, w zderzeniu z codziennymi problemami zdrowotnymi czy osobistymi**.

Ważną rolę odgrywa również **polski ksiądz** (Marian Paramuszczak oraz kontynuujący jego misję ksiądz Maciej Nizio). Są pierwszymi łącznikami między osobami mogącymi pomóc lub udzielić informacji. Msze są ważnym miejscem spotkań.

Nowa Emigracja (Emigracja?)

2ga grupą, której nadaliśmy nazwę «**Nowa Emigracja**» są Polacy, którzy zdecydowali się zostać tutaj na stałe. Z każdym rokiem liczba Polaków osiedlających się na stałe w departamencie Tarn-et-Garonne wzrasta. W tej chwili jest to około 30 rodzin. Niektórzy kupili albo budują domy, ich dzieci poszły do francuskich szkół.

Dlaczego zdecydowali się na przyjazd do Francji? Głównym motywem przyjazdu i pozostania Polaków na ziemi francuskiej jest **praca oraz pensja**, która czasami - choć minimalna - pozwala na godne życie. Są również osoby, które do Francji przybyły wiedzione głosem serca, a więc których współtowarzysze życia są Polakami mieszkającymi tutaj od dłuższego czasu. Doceniają **pomoc materialną i niematerialną**, jaką otrzymują od państwa

francuskiego. Ułatwia ona codzienne życie rodzinom (np. zasiłki mieszkaniowe), nie do przecenienia jest chociażby pomoc w opiece nad dziećmi (zasiłki umożliwiające zatrudnienie opiekunki do dziecka) czy darmowe kursy języka francuskiego.

Ogromnie ważna jest dla nich także **obecność polskich księży**, nie tylko podczas niedzielnych mszy, ale również podczas ważnych uroczystości rodzinnych takich jak Chrzest, Komunia, a także podczas najważniejszych świąt (Boże Narodzenie, Wielkanoc), kiedy to tęsknota za bliskimi pozostającymi w Polsce najbardziej daje o sobie znać.

Niestety, na co dzień spotykają się również z pewnymi **trudnościami**. Problemem niezmiernie ważnym, być może nawet i najważniejszym, jest dla nich **brak znajomości francuskich przepisów prawa**. Często nie wiedzą, jaka pomoc ze strony państwa im się należy, jakie są ich prawa, jak postępować w różnych sytuacjach życiowych. I tu również pomoc rodaków mieszkających od wielu lat we Francji jest nieoceniona. Problemem równie ważnym jest słaba lub wręcz zerowa **znajomość języka francuskiego**.

Niemniej istotny jest również **brak polskich szkół lub szkół z językiem polskim**. Obecnie coraz częściej słyszy się o rodzicach, którzy zostawiają swoje dzieci w Polsce, a sami przyjeżdżają do Francji pracować. Chętnie zamieszkaliby oni tutaj wspólnie ze swoimi pociechami, ale obawiają się bariery językowej. Osobiście znamy wiele takich rodzin. Obecność szkół polskich z pewnością przyczyniłaby się do poprawy tej sytuacji.

Brak im również często kontaktu z polską codziennością, a więc z polskimi mediami, literaturą, filmem.

3 Grupa «Stara emigracja» to osoby, które przyjechały tu 15-20 lat temu, małżeństwa mieszane polsko-francuskie.

4 Grupa, to Francuzi polskiego pochodzenia. 2, 3 generacja, osoby, które w jakiś sposób są zainteresowane kulturą polską ze względu na swoich przodków, na swoje korzenie.

Stowarzyszenie Polonia 82

Ta duża liczba Polaków i potrzeb spowodowały **powstanie «Polonii 82»** stowarzyszenia francusko – polskiego w departamencie Tarn-et-Garonne. Powstało ono w listopadzie 2009 r. , czyli ma niecały rok.

Nasze cele to :

- 1) wsparcie Polonii mieszkającej we Francji na stałe lub czasowo,
- 2) promocja języka i kultury polskiej,
- 3) rozpowszechnianie tożsamości biculturalnej francusko-polskiej,
- 4) Współpraca ze stowarzyszeniami mającymi podobne cele społeczne, kulturowe i sportowe.

Członkowie : Aktualnie 65 osób wpłaciło składki, mamy wielu aktywnych członków i aktywny zarząd.

Co już zrobiliśmy. Kilka przykładów naszej działalności.

- Mikołajki,
- Dzień Dziecka (wsparcie finansowe konsulatu),
- Projekcja filmu i debata wokół filmu Andrzeja Wajdy « Tatarak », - Uczestnictwo w święcie języków i święcie Europy w Montauban, w Święcie kolorów w Moissac. Reprezentowaliśmy Polskę (stoisko, atelier języka polskiego, mini-wystawa, degustacja polskich dań),
- Uczestnictwo w wydarzeniach upamiętniających Polaków, przebywających obozie w

Septfonds podczas II wojny światowej,

- Polskie dożynki w Moissac (wsparcie finansowe konsulatu, osobista wizyta Pana Konsula Generalnego z innymi pracownikami konsulatu),
- Akcja zachęcająca do wzięcia udziału w pierwszych w historii polskich wyborach w Tuluzie
- Kursy języka francuskiego dla Polaków w Lizac i Moissac,
- Dni Chopinowskie w Montauban, 4-17 listopada 2010 r., (wsparcie finansowe konsulatu),
- Codzienna pomoc Polakom w wypełnianiu formularzy, Pisanie różnego rodzaju listów i CV
- Interwencja w instytucjach takich jak Pôle Emploi (urząd pracy), MSA, CAF (instytucje zajmujące się ubezpieczeniami zdrowotnymi i zasiłkami), w szpitalach, u lekarzy, prawników, u notariusza,
- Uczestnictwo na prośbę pracowników w rozmowach z pracodawcami.

Rola stowarzyszenia:

- Reprezentuje ono i konsoliduje polskie środowisko zamieszkujące w tym regionie. Różne grupy (pracownicy sezonowi, nowa i stara Polonia) uczestniczą w pracach tego stowarzyszenia, są też jego członkami. Współpracują w organizacji różnych imprez o charakterze polonijnym, także integrujących różne nacje.
- Stowarzyszenie pozwala na kultywowanie polskich tradycji i szerzeniu ich na ziemi francuskiej, ułatwia kontakt z polską kulturą
- Pomaga w integracji w środowisku francuskim
- Promuje polską kulturę w środowisku francuskim

Są jednak pewne pytania dotyczące np. prawa pracy, które wymagają według nas interwencji prawnika, wyspecjalizowanego w europejskim prawie pracy, oraz środków, które przerastają możliwości tak małego stowarzyszenia jak nasze.

Kwestie poruszane najczęściej przez przebywających tu Polaków dotyczą:

- **Prawa pracy** we Francji – godzin pracy, typów zatrudnienia, podatków, składek socjalnych, składek emerytalnych (czy miesiące przepracowane we Francji wliczane są do emerytury w Polsce, na jakiej zasadzie i w jakim stopniu), ubezpieczeń zdrowotnych,

- **Świadczeń socjalnych** i rodzinnych, jakie przysługują we Francji jak i świadczeń dla rodzin, które przebywają w Polsce,

- Prawa do **zasiłku dla bezrobotnych** we Francji i w Polsce, wymaganych dokumentów,

- Wiedząc, że w samym departamencie Tarn et Garonne przebywa ponad 3000 pracowników sezonowych, coraz częściej spotykamy się z problemem **nieuczciwych pracodawców**, którzy nie wypłacają pensji należnej z tytułu wykonanej pracy lub nie przestrzegają prawa pracy. Jako stowarzyszenie, interweniowaliśmy już w tego typu sprawach.

- **Konflikty między pracodawcą a pracownikami**. Często wynikają one z niezrozumienia, z braku umowy o pracę. Ludzie nie wiedzą, do kiedy pracują, za ile, nie rozumieją, dlaczego nie płaci się im za godziny nadliczbowe. Tylko w tym roku interweniowaliśmy 5 razy w takich przypadkach.

- Innym problemem są **wypadki przy pracy i poza pracą**. Spotykamy się z ogromnymi problemami związanymi z nieposiadaniem **ubezpieczenia** zdrowotnego przez przyjeżdżające tu osoby. Niektóre z osób nie posiadają żadnego ubezpieczenia zdrowotnego, ani podstawowego, ani dodatkowego. Nie znają Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego,

okresu ważności, zakresu pokrycia kosztów leczenia, jak również podstaw o ubieganie się o francuską kartę ubezpieczenia zdrowotnego.

- Wydaje nam się wręcz niezbędne poruszenie kwestii **ubezpieczeń dodatkowych**. Osoby przebywające we Francji, nawet przez długi okres czasu, nie są poinformowane lub nie zdają sobie sprawy z konieczności (wynikającej szczególnie z kosztów leczenia szpitalnego) wykupienia ubezpieczenia dodatkowego.

- W przypadku **trwałego uszczerbku na zdrowiu** obowiązują pewne procedury we Francji, pod koniec leczenia osoba musi stanąć przed komisją. Polacy najczęściej nie czekają na nią i wyjeżdżają wcześniej do Polski, tracąc tym samym prawo do odszkodowań finansowych.

- Drażliwym punktem jest również problem z nadużywaniem alkoholu, szczególnie w czasie weekendów i wynikające z tego powodu bójki, niekiedy z poważnymi konsekwencjami w postaci obrażeń wymagających **leczenia szpitalnego, lub trwałych uszczerbków na zdrowiu**. Tutaj powracamy do poruszanego wcześniej problemu nieposiadania przez osoby przebywające na terenie Francji, ubezpieczenia zdrowotnego i OC.

- Liczne pytania dotyczą **życia codziennego** np. wymiana prawa jazdy na francuskie – kogo dotyczy ten wymóg i w jakim czasie od przyjazdu do Francji należy dokonać wymiany.

Oto tylko kilka pytań, z którymi Polacy zwracają się do naszego stowarzyszenia. My z kolei zwracamy się do KG, kiedy sami nie możemy na nie odpowiedzieć lub sygnalizujemy trudne sytuacje. W tych właśnie przypadkach oczekujemy wsparcia z Konsulatu.

Znalezienie odpowiedzi i rozwiązanie wskazanych problemów wymaga szeroko zakrojonej współpracy z konsulem, ale również z miejscowymi władzami.

Kontakt i współpraca z Polskim Konsulem w Lyonie są absolutnie niezbędne, aby nasze stowarzyszenie mogło kontynuować swoje działania i rozwijać się.

Beata Righesso z Polonia82
www.polonia82.fr